

(online) Pest Protocol

OBS Houtwijk

Inleiding

Het volgende pestprotocol is tot stand gekomen in samenwerking met de trainer vanuit onze Methode Orka in 2023-2024 en het team van basisschool Houtwijk.

Het protocol is (en wordt) besproken in de groepen, in het team en bij de MR.

Veel van de informatie in dit pestprotocol is verkregen door informatie vanuit de methode Orka training.

Gehanteerde definitie van pesten

Handelingen van pesten verwijzen naar specifieke gedragingen die worden uitgevoerd om iemand anders schade, pijn of ongemak te bezorgen. Deze handelingen kunnen zowel fysiek, verbaal, relationeel en online plaatsvinden.

Kinderen worden gepest als ze door een of meer personen bewust en stelselmatig worden beschadigd door negatieve acties waarbij de macht ongelijk verdeeld is en het slachtoffer zich meestal niet kan verdedigen (NCJ, 2014).

Bij pesten is sprake van het intentioneel en herhaaldelijk verbaal of fysiek beschadigen van een ander en/of het sociaal uitsluiten van de ander uit de groep (Van Stigt, 2014).

Hoe herken je signalen van pesten bij het slachtoffer (de gepeste)?

Bij de gepeste:

- verandert het gedrag (stil en teruggetrokken of net agressief), soms is er een terugval (duimen, bedplassen, ...)
- verslechteren de schoolresultaten;
- staat letterlijk alleen, heeft geen (goede) vrienden, gaat niet naar feestjes, brengt niemand mee;
- klaagt herhaaldelijk over buik- of hoofdpijn of misselijkheid;
- slaapt slecht(er), heeft plots nachtmerries;
- lijkt ongelukkig of depressief;
- staat onder stress, is in paniek;
- heeft (minder) zelfvertrouwen, durft niets alleen;
- vermijdt de groep of de speelplaats;
- neemt 'onlogische' wegen om zich te verplaatsen;
- angsten over school of alleen zijn, vooral na het weekend of vakantie;
- verandert het eetpatroon;
- zoekt 'veilige' plekken op (in de buurt van leerkrachten, veel passage, ...);
- heeft regelmatig kapotte spullen of verwondingen (Stoppestennu, z.d.).

Hoe herken je signalen van pesten bij de pester (pestkop)?

Bij de pester:

- weigert om met bepaalde mensen samen te werken;
- zet zich af tegen de groep, speelt de baas;
- herkent bij personen de zwakke plekken en reageert hierop;
- kan zich moeilijk inleven in anderen;
- aanvaardt moeilijk regels en grenzen;
- reageert vaker impulsief en agressief;
- signalen van een dubbelleven: in de buurt van autoriteit is er niets aan de hand, op onbewaakte momenten misdraagt het kind zich.

Doel van het pestprotocol

Het doel van het protocol is om pesten op school effectief aan te pakken en te voorkomen. Een cultuur te creëren waarin pesten niet wordt getolereerd, waarin leerlingen zich veilig en gerespecteerd voelen en waarin er passende maatregelen zijn om pesten te voorkomen en aan te pakken.

Omgangsvormen: hoe gaan we met elkaar om?

Onze kernwaarden zijn: SAMEN, ZELFSTANDIG en “ZIJN”

Veiligheid is voor OBS Houtwijk zeer belangrijk. Wij willen graag schoolbreed en met onze buurpartners een veilig gevoel creëren in en rondom de school. Je veilig voelen in een omgeving waar je veel bent, is voor ons de basis om tot ontwikkeling en ontplooiing te komen.

Het ervaren van veiligheid, om ontwikkeling te kunnen bieden aan allen die betrokken zijn bij OBS Houtwijk brengt ook belangrijke verantwoordelijkheden met zich mee. Veiligheid is daarom een belangrijk onderdeel van onze missie, visie. Veiligheid heb je nodig om er te mogen zijn, er te kunnen zijn, jezelf te kunnen zijn en jezelf te kunnen ontwikkelen tot een zelfstandig en bekwame jonge burger.

OBS Houtwijk ziet pesten als ongewenst gedrag en accepteert dit niet. Wij hebben als school de insteek om vanuit ORKA en Burgerschap, onze leerlingen te leren om naar ieders eigen “zijn” in harmonie met elkaar om te gaan. Door leerlingen vaardigheden en eigenaarschap bij te brengen, willen wij als school, pestgedrag zoveel mogelijk voorkomen.

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en ouders/verzorgers. De aanpak van pesten is geïntegreerd in de SEO-methode ORKA.

Pesten is een vast onderwerp binnen onze leerlingenraad.

Bij aanvang van het schooljaar wordt een leerlingenraad gekozen door leerlingen uit de groepen 5 t/m 8, aangevuld met enkele teamleden. Deze leerlingenraad komt regelmatig bijeen om mee te denken over veranderingen en verbeteringen aan zowel het leer- als activiteitenprogramma. De kinderen van de leerlingenraad kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven aan de directeur, het team, de ouderraad (OR) en de medezeggenschapsraad (MR).

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen én volwassenen elkaar aanspreken als er zich ongewenste situaties voordoen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan. Leerkracht, leerlingen, ouders en MR onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol. Ouders weten wat we als school doen tegen pesten. Zij worden ook meteen uitgenodigd op school voor een gesprek als pesten plaatsvindt.

Preventie maatregelen: het voorkomen van pesten

Bij ongewenst gedrag en pesten is er geen sprake van een gelijkwaardigheid tussen het kind en de ander(en). De belangrijkste preventieve maatregel is dat de school gelijkwaardigheid tussen kinderen stimuleert.

De school geeft hier preventief vorm aan door:

De superheldenaanpak van Orka is een preventieve aanpak voor de basisschool om sociale vaardigheden van kinderen en het groepsklimaat in de klas te verbeteren om daarmee de kans op sociale problemen te verkleinen. De superhelden bestaan uit negen sociale vaardigheden (superhelden of keuzes) die kinderen kunnen toepassen: elkaar helpen, elkaar aanspreken, leiden, volgen, opkomen voor jezelf, relaxed reageren, negeren, een slimme plek en melden bij de leerkracht. Oefeningen groepsvorming worden gebruikt om kinderen keuzes te laten maken. Vervolgens geeft de leerkracht feedback over de keuzes die gemaakt worden. De keuzes (superhelden) kunnen kinderen de hele dag toepassen in de klas, thuis bij een broer of zus, of bij groepsactiviteiten.

De leerkrachten gebruiken dagelijks het stoplicht van de superheldenaanpak.

Het stoplicht kan preventief ingezet worden om signalen van ongewenst gedrag boven tafel te krijgen.

Vragen bij het stoplicht:

- Groen: Wie heeft er een leuke pauze gehad?
- Oranje: Bij wie ging er in de pauze iets niet goed en heeft een superheld gebruikt?
- Rood: Bij wie ging het niet goed in de pauze en heeft het niet opgelost en niet gemeld bij de leerkracht?

De leerkracht bespreekt vervolgens welke sociale vaardigheden (superhelden/ keuzes) zijn ingezet tijdens bijvoorbeeld de pauze om het ongewenste gedrag op te lossen. De leerkracht bespreekt ook de rol van klasgenoten. Wat kunnen zij doen om klasgenoten te helpen?

Aan welke voorwaarden moet worden voldaan?

Probleem

Ongewenst gedrag en pesten moet als probleem worden gezien door alle betrokken partijen: leerkrachten, ouders en kinderen (pesters, gepeste, de zwijgende middengroep).

Regels en afspraken

De school heeft de waarden en normen vertaald in gedragsregels voor de school. De leerkrachten stellen gedragsregels op in elke klas.

Inzicht

De leerkrachten maken ongewenst gedrag en pesten bespreekbaar door middel van:

- oefeningen groepsvorming van de superheldenaanpak

- het stoplicht van de superheldenaanpak dagelijks bespreken
- hanteren van het time out/ time in protocol

Signaleren

Er is voldoende toezicht op het speelplein en de vrije ruimtes van de school.

Als ongewenst gedrag of pesten voorvalt, werken leerkrachten en ouders samen om dit te signaleren en een stelling in te nemen. Naast onze observaties in de groep, laten wij de kinderen ook 1x per jaar een vragenlijst afnemen over pesten.

Aanpak

Het veiligheidsprotocol wordt uitgevoerd. Dit protocol is op te vragen bij school.

Vertrouwenspersoon

De school heeft een vertrouwenspersoon aangesteld.

Bij ons op school is de vertrouwenspersoon voor de kinderen:

Marissa Keereweer, Dominique den Hoedt en Joyce Molenkamp

Wat doet de vertrouwenspersoon?

De kinderen kunnen met Marissa/Dominique en Joyce in gesprek gaan over wat er is gebeurd. Samen kunnen ze kijken naar de beste oplossing.

Voor ouders zijn er ook twee vertrouwenspersonen. Dit zijn Dominique den Hoedt en Christa Bekking.

Aanpak: het melden van ongewenst gedrag en pesten

De kinderen worden gestimuleerd om ongewenst gedrag en pesten te melden.

Melden: Je wilt iemand anders of jezelf helpen.

Klikken: Je brengt iemand anders in de problemen.

Kind

1	Bij ongewenst gedrag en pesten geeft het kind duidelijk een grens aan door voor zichzelf op te komen.
2	Het gedrag melden bij de leerkracht als de pester niet stopt.
3	Bij ongewenst gedrag en pesten bij een ander kind wordt het gedrag ook gemeld bij de leerkracht.

Ouders

1	De ouders stimuleren het kind om ongewenst gedrag en pesten te melden bij de pester.
2	Als het kind niet stopt of het eigen kind durft het niet te melden, stimuleren de ouders het gedrag bij de leerkracht te melden.
3	Als het eigen kind het niet bij de leerkracht meldt, gaan de ouders met de leerkracht in overleg om dit nader te bespreken.

Leerkrachten

1	De leerkracht stimuleert het kind om ongewenst gedrag of pesten te melden bij de pester.
2	De leerkracht stimuleert het kind om ongewenst gedrag of pesten te melden bij de leerkracht.
3	De leerkracht achterhaalt wat er aan de hand is.

Effectieve interventies:

Als er sprake is van (onderhuids) pestgedrag kan de groepsleerkracht besluiten dit eerst in algemene zin in de groep bespreekbaar te maken. Als er sprake is van pestgedrag kan de groepsleerkracht besluiten het voorval te bespreken met de pester of de gepeste. In veel gevallen zal de leerkracht proberen te zoeken naar een oplossing voor 'beide partijen'. Pestgedrag kan niet zonder consequentie blijven. Hierbij onderscheiden we de volgende fases:

fase 1:

- Time-out op een vast afgesproken plaats en wordt in Esis genoteerd.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn. Een schriftelijke opdracht; bijvoorbeeld over de toedracht waarbij de leerlingen zijn of haar rol in het pestprobleem omschrijft.
- Gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komt na een afgesproken periode in een kort gesprek met de pester opnieuw aan de orde.
- Een eerste contact met de ouders waarin het problematische gedrag wordt gemeld. De ouders wordt gevraagd met de leerling te spreken.

Als het gedrag zich herhaalt (meerdere keren in een week of wekelijks), worden de voorvallen in het logboek genoteerd in Esis. Voorvallen waarover contact met ouders is geweest worden in elk geval in het logboek vastgelegd.

fase 2:

Bij aanhoudend pestgedrag een gesprek met de ouders. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd een einde aan het probleem te maken. In het logboek wordt een verslag van het gesprek met de ouders opgenomen. De schoolleider en IB-er worden op de hoogte gebracht van het probleem.

De leerling wordt tijdens een leerlingbespreking aan de orde gesteld. Mede op grond van de bevindingen tijdens dit gesprek kan besloten worden over te gaan tot fase 3. In dit geval worden kopieën van de verslagen aan het zorgdossier toegevoegd.

fase 3*:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk. Deze actie vindt -indien mogelijk- plaats met toestemming van de ouders. De hier genoemde instanties kunnen in elk geval benaderd worden voor algemeen advies. Indien de toestemming van de ouders ontbreekt kan overleg plaatsvinden met de vertrouwenspersoon om zo duidelijkheid te verkrijgen aangaande mogelijke vervolgstappen.

fase 4*:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een

andere groep c.q. locatie te plaatsen, binnen de school. Ook is het mogelijk een leerling voor een dag(-deel) te schorsen.

fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Zie schoolgids Hoofdstuk 4.1; "Toelating, verwijdering en schorsing; de formele kant".

*) In de praktijk kunnen fase 3 en 4 naast elkaar voor komen op het moment dat ingrijpen in een groepssituatie direct gewenst is.

Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden. We gebruiken hiervoor het logboek in Esis.

Vijfsporenbeleid: aandacht voor alle partijen

De leerkracht

De leerkracht is in staat om gelijkwaardigheid tussen kinderen te stimuleren.

De leerkracht kan signalen van ongewenst gedrag en pesten signaleren.

De leerkracht bespreekt het verschil tussen klikken en melden.

De leerkracht pakt het ongewenste gedrag en pesten aan volgens het protocol.

De leerkracht onderneemt preventieve interventies tegen ongewenst gedrag en pesten.

De ouders

De ouders maken het kind duidelijk dat ongewenst gedrag en pesten gemeld moet worden bij de pester en de leerkracht.

De ouders stimuleren het kind om met andere kinderen het ongewenste gedrag en pesten af te keuren.

De ouders stimuleren het kind om met andere kinderen de pester aan te spreken.

De pester

Hulp:

- Laat weten dat de pester als persoon goed is, maar dat het gedrag van pesten niet oké is.
- Beloon goed gedrag.
- Bespreek het pesten ook met de ouders.
- Leer de pester ander gedrag aan. Pesten is een uiting van frustratie. Hij zal andere manieren moeten gebruiken om uiting te geven aan frustratie.
- De pester helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden.
- De pester helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Invulling hulp aan de pester:

Bij de superheldenaanpak worden oefeningen groepsvorming ingezet. Bij de oefeningen kiest de leerkracht voor de benadering 'de bron'. De leerkracht gaat in gesprek met het kind en vraagt bijvoorbeeld naar zijn intentie.

De zwijgende middengroep

Hulp:

- De leerkracht geeft de middengroep een stem. De middengroep keurt het ongewenste gedrag en pesten af.
- De middengroep neemt verantwoordelijkheid bij ongewenst gedrag en pesten. Het gedrag wordt gemeld bij het andere kind of bij de leerkracht.

Bij de superheldenaanpak worden oefeningen op het gebied van groepsvorming ingezet. Bij de oefeningen kiest de leerkracht voor de benadering 'de middengroep'. De leerkracht gaat in gesprek met kinderen en vraagt bijvoorbeeld wat de kinderen kunnen doen om te helpen bij ongewenst gedrag en pesten.

De gepeste

Hulp:

- Het melden van ongewenst gedrag of pesten: Vertel aan ouders, leerkrachten of vrienden dat je gepest wordt.
- De gepeste zoekt contact met andere kinderen, zodat het niet alleen staat bij ongewenst gedrag en pesten.

Bij de superheldenaanpak worden oefeningen op het gebied van groepsvorming ingezet. Bij de oefeningen kiest de leerkracht voor de benadering 'het slachtoffer'. De leerkracht gaat in gesprek met het kind en coacht het kind om opkomen voor jezelf en melden te gebruiken. We kunnen hierbij gebruik maken van de basisondersteuning, zodat we een training kunnen inzetten voor de weerbaarheid van het kind.

Communicatie, bewustwording en educatie

Schriftelijk

In de schoolgids en in ons digitale kwaliteitshandboek wordt het protocol opgenomen.

Mondeling

Tijdens de informatieavond voor ouders wordt door elke leerkracht de aanpak (het protocol) genoemd. Daarnaast worden de preventieve interventies genoemd.

Bronvermelding format

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. Richtlijn Pesten 2014. Geraadpleegd op 31-1-2022 van <https://www.ncj.nl/richtlijnen/alle-richtlijnen/richtlijn/?richtlijn=1&rlpag=415>

Stoppestennu: Herken jij signalen van pesten? Geraadpleegd op 31-1-2022 van <https://www.stoppestennu.nl/herken-jij-signalen-van-pesten-op-school-thuis-bij-de-pest-bij-het-slachtoffer>

Van Stigt, M., & Van Stigt, M. (2014). Alles over pesten / druk 1. Boom Lemma.